

EUROPESE CENTRALE BANK

BANKENTOEZICHT

Leidraad voor banken inzake niet-renderende leningen

Belangrijkste punten

september 2016

Doel van deze presentatie

- Deze presentatie beoogt een samenvatting te geven van de belangrijkste elementen van de door de ECB ter openbare raadpleging uitgebrachte “Leidraad voor banken inzake niet-renderende leningen”. Hiermee wil de ECB het raadplegingsproces vergemakkelijken.
- Let op: de feedback naar aanleiding van de raadpleging moet uitsluitend worden gegeven op basis van het raadplegingsdocument en niet op basis van deze samenvatting.
- Bij twijfel heeft de inhoud van het leidraaddocument voorrang.

1. Inleiding
 2. NPL-strategie
 3. Governance en activiteiten voor NPL's
 4. Forbearance
 5. Opname als NPL
 6. Bijzondere waardevermindering en afschrijving van NPL's
 7. Waardering van onroerende goederen als onderpand
- Bijlagen

Context

Doelbewuste en duurzame verlaging van niet-renderende leningen (*non-performing loans* – NPL's) op de bankbalansen is gunstig voor de economie vanuit een micro- en macroprudentieel perspectief

Deze leidraad is het resultaat van intensieve werkzaamheden van toezichtsteams op het terrein van NPL's. De leidraad bevat een verzameling van best practices en geeft de verwachtingen van het banktoezicht vanaf nu weer.

Toepasselijkheid van de leidraad

De leidraad is gericht aan alle belangrijke instellingen (*significant institutions* – SI's) onder direct ECB-banktoezicht, inclusief hun nationale en internationale dochterondernemingen. Hierbij gelden de principes van proportionaliteit en materialiteit; zo zijn onderdelen van de hoofdstukken 2 en 3 over NPL-strategie, -governance en -activiteiten mogelijk relevanter voor banken met een hoog niveau van NPL's.

Een leidraad is geen verbindend instrument; op verzoek van de toezichthouder moeten afwijkingen echter worden uitgelegd en onderbouwd. Banken moeten verbindende wet- en regelgeving of financiëleverslaggevingsregels over hetzelfde thema vanzelfsprekend naleven; de leidraad is een toezichtsinstrument dat bij niet-naleving tot toezichtsmaatregelen kan leiden. Waar mogelijk moeten banken echter spoedige convergentie van de prudentiële en financieel-administratieve gezichtspunten bevorderen.

Reikwijdte van de leidraad

De leidraad gaat over alle niet-renderende posities (*non-performing exposures* – NPE's) volgens de definitie van de Europese Bankautoriteit (EBA), evenals activa uit executies (*foreclosed assets*), en raakt ook aan renderende posities met een verhoogd risico van niet-renderen. In deze leidraad worden de begrippen NPL's en NPE's door elkaar gebruikt.

Om een geschikte NPL-strategie te ontwikkelen en uit te voeren, moeten banken:

NPL-strategie:
aannames en
zelfbeoordeling

- periodiek hun operationele omgeving beoordelen, waaronder:
 - interne capaciteit;
 - extern klimaat (macro, markt, beleggers, NPL-servicing, juridisch, fiscaal, etc.);
 - kapitaalimplicaties, -analyses en -ramingen;

NPL-strategie:
ontwikkeling en
uitvoering

- alle beschikbare strategische opties en de combinaties daarvan overwegen/analyseren, waaronder:
 - strategie met betrekking tot aanhouden/respijt (hierna: forbearance);
 - actieve portefeuillereductie via verkopen;
 - opname van onderpand op de balans;
 - juridische opties (inclusief buitengerechtelijke opties);
- kwantitatieve doelen per portefeuille vaststellen (inclusief activa uit executies, indien van toepassing), met definiëring van:
 - op de lange termijn houdbare NPL-niveaus;
 - kwantitatieve middellangetermijndoelen (3 jr.) voor bruto/netto NPL-reductie en NPL-in/uitstroom;
 - kwantitatieve kortetermijndoelen (1 jr.) voor bruto/netto NPL-reductie en/of NPL-in/uitstroom;
- een operationeel/implementatieplan opstellen inclusief investeringen (bijv. in IT en rapportering), bemensing, organisatie, etc.;
- jaarlijks aan het ECB-Bankentoezicht een samenvatting verstrekken van de strategie/doelen en het operationeel plan voor NPL's.

Om een geschikte NPL-strategie te verankeren, moeten banken:

NPL-strategie: verankering

- periodiek de strategie en aannames voor NPL's beoordelen;
- rapportages over NPL-doelen en operationele effectiviteit invoeren;
- de NPL-strategie afstemmen op prestatie management/prestatieprikkels;
- de NPL-strategie integreren in businessplan/projecties en risicobeheerkader.

Om het NPL-vraagstuk efficiënt en duurzaam aan te pakken, ...

Sturing en besluitvorming

... moet het **leidinggevend orgaan**:

- de strategie en het operationeel plan voor NPL's jaarlijks goedkeuren;
- toezicht houden op de uitvoering van de NPL-strategie;
- managementdoelstellingen en -prikkel vaststellen voor de activiteiten om een oplossing voor NPL's te vinden (*NPL workout*);
- adequate goedkeuringsprocessen vaststellen voor NPL-workout-beslissingen;
- zorg dragen voor voldoende interne beheersingsmaatregelen rondom NPL-beheerprocessen en hiermee samenhangende beleidsvoorschriften goedkeuren;
- beschikken over voldoende expertise wat betreft NPL-beheer.

Operationeel model voor NPL's

... moeten **banken**:

- afzonderlijke eenheden opzetten die zich toeleggen op oplossingen voor NPL's (*workout units – WU's*), en waarmee wordt bijgedragen aan het voorkomen van mogelijke belangenconflicten met de kredietverlening en wordt gezorgd voor voldoende NPL-expertise;
- verschillende NPL-WU's opzetten voor verschillende fasen van de NPL-levenscyclus;
- duidelijke triggers invoeren voor de overdracht van één WU naar de andere betreffende:
 - kortstondige betalingsachterstand;
 - langdurige betalingsachterstand/herstructurering/forbearance;
 - liquidatie/incasso/juridische zaken/executie (*foreclosure*);
 - beheer van activa uit executies (of andere uit NPL's voortvloeiende activa).

Operationeel model voor NPL's

... moeten **banken** (vervolg):

- een geavanceerde aanpak voor portefeuillesegmentatie toepassen in verband met groepering van kredietnemers met soortgelijke kenmerken die een soortgelijke behandeling vereisen;
- zorg dragen voor een NPL-organisatie, inclusief management, die evenredig is aan het NPL-risico (NPL-expertise moet systematisch worden opgebouwd);
- zorg dragen voor een adequate infrastructuur voor NPL-WU's en hiermee samenhangende beheersingsfuncties (bijvoorbeeld IT-systeem, hulpmiddelen, toegang tot externe registers, forbearance-opties).

Banken moeten:

Beheersingskader

- zorgen voor een duidelijke rolverdeling over alle drie verdedigingslijnies;
- beleid(svoorschriften) vaststellen in verband met NPL-workout betreffende: (1) betalingsachterstanden/NPL-beheer; (2) forbearance; (3) incasso/liquidatie/handhaving; (4) schulden-activaruil (debt-asset swap)/executie; (5) kredietnemers met probleemschulden bij meerdere banken; (6) onderpand; (7) voorzieningen;

NPL-monitoring

- een kader van de belangrijkste prestatie-indicatoren (*key performance indicators* – KPI's) ontwikkelen om de voortgang wat betreft NPL-workout-activiteiten te meten;
- overwegen KPI's in verschillende algemene categorieën te groeperen:
 - algemene meetbare NPL-indicatoren;
 - contacten met klanten en inning van gelden;
 - forbearance-activiteiten (bijv. cijfers over hernieuwde wanbetaling);
 - liquidatieactiviteiten;
 - overig (met NPL samenhangende posten in de winst-en-verliesrekening, activa uit executies, uitbestedingsactiviteiten, etc.);

Early warning-proces

- zorg dragen voor een geschikt *early warning*-systeem op het niveau van transactie/kredietnemer; rekening houden met de in de Bijlage verstrekte voorbeeldindicatoren;
- een geautomatiseerde workflow (inclusief alarmeringen en actie-controles) invoeren ter waarborging van effectieve en efficiënte processen;
- passende acties definiëren en de beoordelingsvrijheid van het management beperken; periodieke rapportages over alarmeringen en ondernomen acties invoeren.

Forbearance-opties en hun houdbaarheid

Dit hoofdstuk richt zich op de houdbaarheid van forbearance-oplossingen en op de processen voor verlening van forbearance en niet op classificatie als forbearance.

Het is zinvol om onderscheid te maken tussen in de forbearance-oplossing betrokken kortetermijn- en langetermijnopties:

- Op lange termijn houdbare forbearance-opties hebben de volgende kenmerken:
 - de kredietnemer kan de optie(s) vervullen op basis van een financiëlehaalbaarheidstoets;
 - ze pakken (ten minste een groot deel van) de betalingsachterstand aan;
 - langetermijn-forbearance-opties zijn niet eerder toegekend.
- Kortetermijnopties zijn gericht op tijdelijke problemen (max. 2 jr.) en deze zouden alleen onder strikte voorwaarden moeten worden aangeboden/als houdbaar moeten worden beschouwd. Voorbeelden van kortetermijnopties zijn aflossingsvrije of verlaagde betalingen, respijtp periode/betalingsuitstel en kapitalisatie van achterstand/rente.

Deugdelijke forbearance-processen en financiëlehaalbaarheidstoets

Een financiëlehaalbaarheidstoets voor de kredietnemer is altijd vereist.

Banken moeten:

- zoveel mogelijk gestandaardiseerde forbearance-oplossingen en beslissingsbomen gebruiken;
- een vergelijking maken met andere NPL-workout-opties (bijvoorbeeld juridische opties) voordat een beslissing wordt genomen;
- voor elke forbearance-oplossing mijlpalen en monitoring vaststellen;
- informatie verstrekken over o.a.: kredietkwaliteit van forbearance-posities (zoals classificatie, voorziening, onderpand en garanties), kwaliteit van forbearance (bijv. cijfers over hernieuwde wanbetaling), netto contante waarde van de impact;
- aandacht schenken aan de noodzaak tot toezichtsrapportages over posities naar type forbearance-optie.

Informatieverschaffing

Om een consistente aanpak te waarborgen, moeten banken:

Invoering van NPE-definitie en samenhang met forbearance

- de prudentiële definitie van NPE toepassen alsook de hiermee samenhangende publicaties van EBA;
- het interne beleid verduidelijken wat betreft:
 - criterium “vervallen”, bijvoorbeeld de berekening van het aantal achterstallige dagen en materialiteitsdrempel;
 - criterium “onwaarschijnlijkheid van betaling”, incl. een duidelijke lijst triggers;
 - identificatie-, classificatie- en herstelcriteria voor forbearance-posities;
- in verband met uniformiteit op het niveau van de bankgroep, de definities verduidelijken betreffende groepen van verbonden klanten, “pulling effect” m.b.t. de kredietnemer, en classificatie van een positie als geheel;

Samenhang tussen prudentiële en financieel-administratieve definities

- prudentiële en financieel-administratieve definities zoveel mogelijk op een lijn brengen;

Informatieverschaffing

- voor openbare informatieverschaffing gebruikmaken van de toezichtsrapportagevereisten voor NPE's en forbearance volgens de technische uitvoeringsnormen (ITS) van EBA, zoals ondersteund door de Europese Autoriteit voor effecten en markten (ESMA);
- aansluitingen geven voor eventuele verschillen tussen de financieel-administratieve en prudentiële classificatie van posities (conceptueel en kwantitatief);
- aannames toelichten die ten grondslag liggen aan de definitie van financiële activa die een bijzondere waardevermindering (impairment) hebben ondergaan (waaronder materialiteitsdrempels en gebruikte methoden voor de berekening van achterstalligheid), naast de toelichtingen die reeds op grond van IFRS 7 zijn vereist.

Om best practices toe te passen bij bijzondere waardeverminderingen van NPL's, moeten banken:

Voorzieningen op individuele basis

- criteria definiëren voor posities waarbij op individuele basis moet worden beoordeeld of een voorziening is vereist;
- een conservatieve aanpak volgen bij de raming van toekomstige kasstromen en onderpand;
- rekening houden met de criterialijst voor gebruik *going concern* versus *gone concern*;
- rekening houden met beperkingen en eenvoudige voorbeelden van de *going concern*-aanpak;

Voorzieningen op collectieve basis

- de criteria voor groepering van posities voor collectieve beoordeling toepassen;
- arbitrage en ongepaste beoordelingsvrijheid voorkomen bij de voorzieningenbenadering door methoden en parameters voor collectieve voorzieningen te definiëren op basis van geschikte datareeksen;
- periodiek de methoden en parameters beoordelen;

Andere aspecten m.b.t. voorzieningen en afschrijving

- een geavanceerde benadering gebruiken voor voorzieningen u.h.v. bijzondere waardevermindering (*impairment*) bij financiëlegarantiecontracten en verplichtingen u.h.v. leningen;
- rekening houden met triggers voor opname en terugneming van bijzondere waardevermindervingsverliezen;
- via interne beleidsvoorschriften bevorderen dat tijdig wordt voorzien en afgeschreven;

Documentatie, rapportering en informatieverschaffing

- zorg dragen voor voldoende gedetailleerde documentatie over de voorzieningenmethodologie en -parameters;
- in toezichtsrapportages informatie opnemen over collectieve voorzieningen, bijv. niveau van en aannames inzake verlies bij wanbetaling (LGD) en herstelcijfers (*cure rates*); incl. vermelding geïnde/niet geïnde opgebouwde rente op NPL's en hiermee samenhangende voorzieningen;
- kwantitatieve en kwalitatieve informatie verstrekken (bijv. individuele/collectieve *impairment*-lasten en onderpand naar relevante portefeuille, berekeningsmethodologie voor bijzondere waardevermindering, en door management toegepaste oordeelsvorming).

Om onroerende goederen als onderpand grondig te waarderen, moeten banken:

Governance, procedures en beheersingsmaatregelen

- zorg dragen voor een sterk onafhankelijk beheersingsproces inclusief voor benoeming van taxateurs, voor steekproefsgewijze beoordelingen en voor het backtesten van waarderingen;
- criteria invoeren voor toepassing van individuele versus geïndexeerde waardering (kleine posities);
- een panel van onafhankelijke taxateurs (intern of extern) gebruiken met passende opleiding en ervaring;

Waarderingsfrequentie en -methodologie

- ten minste eens per jaar de waardering van alle NPL-onderpanden actualiseren en duidelijke triggers voor frequentere herwaarderingen definiëren;
- waarderingen baseren op marktwaarde, niet op gecorrigeerde vervangingswaarde;
- bij een *gone concern*-aanpak voldoende kortingen toepassen voor liquidatiekosten en de feitelijke marktprijs onder gegeven verkoopcondities, en tevens rekening houden met een toereikende afstotingsperiode en mogelijke onderhoudskosten;
- doorlopend alle onderpandinformatie en -transacties in databases volgen;

Waardering van activa uit executies

- voor gereed vastgoed een actief verkoopbeleid voeren, en daarom IFRS 5 toepassen;
- in het algemeen activa uit executies waarderen tegen de laagste van (1) het bedrag van de financiële activa bij behandeling van het actief als onderpand, en (2) de reële waarde van het in beslag genomen actief, minus de verkoopkosten;
- passende liquiditeitskortingen toepassen indien activa uit executies niet kunnen worden verkocht;

Informatieverschaffing

- voor NPL-onderpanden en activa uit executies afzonderlijk toelichten: waarde, netto contante waarde en voorzieningen naar activatype en naar ouderdom.

Bijlage 1: Verklarende woordenlijst

Bijlage 2: Voorbeelden van NPL-segmentatiecriteria voor retailposities

Bijlage 3: Benchmark voor meetbare indicatoren voor NPL-monitoring

Bijlage 4: Voorbeelden van *early warning*-indicatoren

Bijlage 5: Uniforme beleidsvoorschriften inzake NPL's

Bijlage 6: Financiëlehaalbaarheidstoets voor kredietnemers – retail en corporate

Bijlage 7: Samenvatting van met NPL's samenhangende informatie in toezichtsrapportages en in openbaar gemaakte toelichtingen